

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 8.4.2009
KOM(2009) 162 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO
EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE**

Vesiviljelyn kestäväen tulevaisuuden turvaaminen

Uutta pontta yhteisön vesiviljelyalan kestävää kehittämistä koskevalle strategialle

{SEK(2009) 453}
{SEK(2009) 454}

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Vesiviljelyn kestäväen tulevaisuuden turvaaminen

Uutta pontta yhteisön vesiviljelyalan kestävää kehittämistä koskevalle strategialle

1. JOHDANTO

Nykyaikainen vesiviljely edustaa merkittävää uudistusta kalojen ja muiden elintarvikkeina käytettävien vesieläinten tuotannossa. Se on myös nopeimmin kasvava elintarvikkeiden tuotantoala, jonka maailmanlaajuinen kasvuvauhti on ollut keskimäärin 6–8 prosenttia vuodessa. Vesiviljelyalan maailmanlaajuinen tuotanto, joka vuonna 2006 oli lähes 52 miljoonaa tonnia, on vuosituhaten alusta lisääntynyt kolmanneksen Aasiassa ja Etelä-Amerikassa saavutetun voimakkaan kasvun ansiosta. Vesiviljelyn osuus on jo noin puolet ihmisravinnoksi tarkoitettujen kalojen tarjonnasta, ja alalla on merkittävää kasvupotentiaalia¹. Vesiviljely on tästä syystä keskeisessä asemassa pyrittäessä ratkaisemaan, miten kalan kysyntään vastataan tulevaisuudessa. Vesiviljelyn kehittämisen yhteydessä on kuitenkin pidettävä mielessä tarve vähentää luonnonvaraisten kantojen liikakalastusta ja luopua siitä lopulta kokonaan valtamerten kestäväen hyödyntämisen saavuttamiseksi. Vesiviljely tarjoaa näin ollen valtavia mahdollisuuksia ja asettaa huomattavia haasteita erityisesti, kun kyse on tuotannon kestävyyydestä ympäristön kannalta sekä tuotteiden laadusta ja turvallisuudesta. Vesiviljely on tärkeä elinkeino EU:n tietyillä rannikko- ja sisämaa-alueilla. Se kattaa makean veden kalat ja merikalat sekä äyriäiset, joita kasvatetaan erilaisissa viljelyjärjestelmissä: suljetuissa tai avoimissa, laaja- tai voimaperäisissä, maalla, järvissä, joki- tai jopa pohjavedellä täytettävissä lammikoissa, lähellä rantaa tai avomerellä sijaitsevilla järjestelmissä. Useat yhteisön politiikat vaikuttavat tähän toimintaan, ja yhteistä kalastuspolitiikkaa tukeva rakennepolitiikka on edistänyt merkittävästi kyseisen alan kehitystä Euroopassa. Vesiviljely on muuttunut käsiteollisesta pienen mittakaavan toiminnasta korkean teknologian alaksi, jolla toimii täysin yhdentyneitä yrityksiä. EU-27:n vesiviljelyala tuotti vuonna 2006 noin 1,3 miljoonaa tonnia kalaa, simpukoita ja äyriäisiä. Alan liikevaihto oli 3 miljardin euron luokkaa, ja se tarjosi noin 65 000 työpaikkaa. EU:n tämänhetkinen kulutuskysyntä on noin 12 miljoonaa tonnia.

Vesiviljelyalan kestävää kehittämistä koskevassa vuonna 2002 hyväksytyssä EU:n strategiassa² on esitetty poliittisia linjauksia vesiviljelyn kasvun edistämiseksi. Seitsemän vuoden aikana on edistytty merkittävästi EU:n vesiviljelytuotannon ympäristöllisen kestävyiden, turvallisuuden ja laadun varmistamisessa³. Samanaikaisesti EU:n vesiviljelyalan kokonaistuotanto on kuitenkin taantunut toisin kuin muualla maailmassa, missä alan kasvuvauhti on ollut nopea.

¹ FAO: The state of world aquaculture 2008 (tiedot eivät kata vesikasveja).

² Komission tiedonanto "Yhteisön vesiviljelyalan kestävää kehittämistä koskeva strategia", KOM(2002) 511.

³ Komissio kartoitti vuonna 2007 saavutettua kehitystä ja käynnisti laajan julkisen kuulemisen sekä sidosryhmien kanssa käytäviä keskusteluja Euroopan vesiviljelyalan tulevaisuudennäkymistä: Katso http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/governance/consultations/consultation_100507_en.htm ja http://ec.europa.eu/fisheries/meetings_events/events/archives/events_2007/conference_151107_en.htm

Nykyisessä nopeasti muuttuvien teknologioiden ja jatkuvien talous- ja ympäristöhaasteiden tilanteessa on aiheellista kartoittaa EU:n vesiviljelyalan vahvuudet ja heikkoudet. Tämän tiedonannon tavoitteena on tunnistaa ja tutkia EU:n tuotannon taantumiseen johtaneita syitä, jotta voidaan varmistaa, että EU säilyy tämän strategisen sektorin merkittävänä toimijana. Tiedonanto pohjautuu vuonna 2002 hyväksytyn vesiviljelystrategian saavutuksille ja EU:n yhdenmetyssä meripolitiikassa määritellyn merellä tapahtuvan toiminnan vauhdittamiselle.

2. EU:N VESIVILJELYN TULEVAISUUTTA KOSKEVA VISIO

2.1. Nykyiset haasteet ja tulevaisuudennäkymät

EU on yksi maailman suurimmista elintarvikkeina käytettävien vesieläinten markkinoista, ja se turvautuu yhä suuremmassa määrin tuontiin kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi. Se hyötyy dynaamisesta huipputason tutkimus- ja teknologia-alasta, pitkälle kehitetyistä laitteista ja kalanrehuista, pätevästä ja koulutetuista yrittäjistä ja innovatiivisista yrityksistä sekä ympäristön- ja terveydensuojelua sääntelevistä vankkoista oikeudellisista puitteista. EU:n vesiviljelyalalla on kuitenkin lukuisia haasteita ratkaistavanaan: esim. alueiden ja lupien vähäisyys, alan hajanaisuus, innovatiiviseen toimintaan myönnettävän alkupääoman tai lainojen heikko saatavuus riskitilanteessa (erityisesti taloudellisen tilanteen ja kauppavirtojen muuttuessa jatkuvasti), tuonnin aiheuttamat paineet, sekä lääkkeiden ja rokotteiden riittämättömyys. Lisäksi voidaan todeta, että EU:n tiukat säännöt luovat erityisesti ympäristönsuojelun alalla kilpailunrajoituksia Aasiassa tai Latinalaisessa Amerikassa oleviin kilpailijoihin nähden.

EU:n olisi investoitava maailmanlaajuisiin markkinoihin myymällä teknologioitaan ja osaamistaan, mikä auttaisi ratkaisemaan kestävyys- ja turvallisuushaasteita.

Vesiviljelyala on vielä suhteellisen tuntematon ala viranomaisille ja sijoittajille. Sen kohtaamat haasteet ovat ominaisia kehittyvälle yhteiskunnalle, joka kilpailee tilasta ja kantaa yhä suurempaa huolta viljelytoiminnan kestävydestä ympäristön kannalta.

2.2. EU:n vesiviljelyalan tulevaisuuden turvaaminen

Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön ennusteiden mukaan elintarvikkeina käytettävien vesieläinten maailmanlaajuinen kulutus jatkaa kasvuaan. Tätä kysyntää ei voida täysin tyydyttää luonnosta pyydytyllä kalalla. Vaikka luonnonvaraiset kannat saataisiinkin elvytettyä kestäväen enimmäistuoton tasoille, nopeasti kasvavaan kysyntään on vastattava myös vesiviljelytuotannon avulla. EU:n on vastattava näihin haasteisiin ja valmistauduttava kysynnän kasvuun täyttääkseen kuluttajien vaatimukset.

EU:n vesiviljelyalan olisi tulevaisuudessa oltava kestävä kehityksen kärjessä. On otettava käyttöön asiaankuuluvia toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että EU:n vesiviljelyala voi ottaa päävastuun "sinisestä vallankumouksesta", olipa kyse elintarvikkeina käytettävien vesieläinten tuotannosta, teknologiasta ja innovaatiosta taikka standardien ja hyväksyntäprosessien vahvistamisesta EU:ssa ja kansainvälisesti. Jotta tähän päämäärään päästäisiin, tämän tiedonannon tarkoituksena on auttaa luomaan edellytykset menestyksekkäälle ja kestäväälle vesiviljelyalalle, joka pystyy kilpailemaan markkinoilla onnistuneesti. Alan pitäisi voida kattaa koko tuotantoketju, mukaan luettuina korkealaatuiset ja innovatiiviset tuotteet, jotka vastaavat kuluttajien tarpeisiin niin EU:ssa kuin sen ulkopuolella, samoin kuin vesiviljely-yrityksille tarkoitettujen korkeatasoisten välineiden tuotanto.

Vesiviljelytuotteiden ja -välineiden tuotantoa on tuettava pitkälle kehittyneen tutkimuksen ja teknologian avulla. EU:n on säilytettävä tutkimuksen ja teknologian alalla saavuttamansa etumatka, jos se haluaa pysyä kyseisen strategisen alan eturintamassa ja parantaa vesiviljelyalan kilpailukykyä kannustamalla sitä jatkamaan innovatiivisten teknologioiden ja hoitotekniikoiden kehittämistä sekä hyödyntämään niitä. Korkean tason tutkimuksen ja teknologian on myös autettava vesiviljelyalaa kehittymään ympäristön kannalta kestäväksi alaksi. Tämä mahdollistaisi monien EU:n vesiviljely-yritysten ja asianomaista teknologiaa tarjoavien yritysten investoinnit ulkomaille.

Markkinaolosuhteet vaikuttavat siihen, millä tavoin ala pyrkii tarjoamaan terveellisiä ja turvallisia vesiviljelytuotteita vähentäen samalla EU:n riippuvuutta tuonnista. EU:n tuottajien olisi markkinoitava tuotteitaan suuren lisäarvon tuotteina niiden ympäristövaikutusten sekä tiukkojen terveysvaatimusten ja jäljitettävyyden perusteella ja kehitettävä markkinoitaan edelleen niin EU:ssa kuin sen ulkopuolella. Maailman kauppajärjestön sääntöjen mukaiset vapaaehtoiset merkintä- ja sertifiointijärjestelmät voivat tältä osin vahvistaa kuluttajien luottamusta ja parantaa tiukat laatuvaatimukset täyttävien vesiviljelytuotteiden markkina-asemaa.

Vesiviljelyn on pitkälle kehittyneen tutkimuksen ja teknologian avulla oltava ala, joka kuormittaa ympäristöä mahdollisimman vähän. Ympäristön kestävyys on ehdoton edellytys, ja yhä useammat kuluttajat haluavat niin ikään saada takeet siitä, että vesiviljelytuotteiden tuotannossa ja kuljetuksessa on noudatettu tiukkoja ympäristövaatimuksia. Tiukkojen vaatimusten soveltaminen saa vähitellen aikaan sen, että myös vesiviljelyalan imago paranee ja vesiviljeltyjen tuotteiden markkinoillepääsy helpottuu.

Monet suuret haasteet, jotka rajoittavat eurooppalaisen vesiviljelyn kehittämistä, ovat suoraan riippuvaisia kansallisella tai alueellisella tasolla toteutetuista politiikoista ja toimista. Viranomaisten on sen vuoksi luotava asianmukaiset rakenteet, joiden avulla tästä visiosta voi tulla todellisuutta, ja pyrittävä poistamaan hidasteita kansallisesta lainsäädännöstä. Rakenteilta edellytetään ennakoitavuutta, johdonmukaisuutta ja kustannustehokkuutta, jotta ala pystyy hyödyntämään mahdollisuutensa.

Tämä strategia voi näin ollen onnistua vain, jos sen visio ja tavoitteet saavat kaikkien toimijoiden kannatuksen ja jos kansallisen ja alueellisen tason viranomaiset lujittavat sitä ja tekevät sitä tunnetuksi.

3. EU:N VESIVILJELYTUOTANNON KILPAILUKYVYN EDISTÄMINEN

Jotta Euroopan vesiviljelyä koskeva visio voisi toteutua, EU:n olisi edistettävä vesiviljelyalan kilpailukykyä ja monipuolisuutta (myös välineiden ja teknologian toimittajien suhteen) koko toimitusketjun kattavan pitkälle kehittyneen tutkimuksen ja teknologian avulla, ja vastattava kuluttajien vaatimuksiin kestäväällä tavalla. Vesiviljelyn kestävää kehitystä koskevia ensisijaisia tarpeita arvioidaan myös yhteisen kalastuspolitiikan uudistuksen ja sen tulevan rahoituskehityksen yhteydessä. Komissio tarkastelee tuolloin mahdollisuuksia luoda erityisiä rahoitusmahdollisuuksia jäsenvaltioiden toimivallan ylittävälle toimenpiteille.

3.1. Tutkimus ja teknologian kehittäminen

EU on ollut yksi tärkeimmistä vesiviljelyalan tutkimuksen ja teknologian kehittämisen edistäjistä. Vesiviljelyn tutkimushankkeisiin on kuudennessa tutkimuksen puiteohjelmassa

myönnetty 98 miljoonaa euroa, josta 32 miljoonaa euroa pk-yrityksille. Tällaista tukea on välttämätöntä jatkaa ja vahvistaa.

Vesiviljelyn kestäväää kehittämistä olisi tuettava tutkimuksen ja innovoinnin alan huippuosaamisella. Teollisuusjohtajat ovat hiljattain käynnistäneet aloitteen Euroopan vesiviljelyalan teknologia- ja innovaatiofoorumin (EATIP) perustamiseksi. Foorumin tavoitteena on auttaa Eurooppaa säilyttämään alalla hankkimansa johtoasema sekä tarjota Euroopan vesiviljelyalalle yhteinen strategia ja määritellä tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvät ensisijaiset tavoitteet. Viljelyjärjestelmien teknologiset innovaatiot ovat osoittautuneet tehokkaiksi keinoiksi vähentää vesiviljelyalan ympäristövaikutuksia.

Vesiviljelyalan tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvää huippuosaamista on välttämätöntä tukea edelleen alalla toteutettavien yksityisten aloitteiden edistämiseksi ja alan rahoitusmahdollisuuksien laajentamiseksi. Julkisista varoista rahoitettu tutkimus voi toimia yksityisten T&K-toimien kannustimena, ja sen olisi keskityttävä ensisijaisiin tavoitteisiin ja varsinkin niihin, joita ei voida kokonaisuudessaan rahoittaa pk-yritysten varoilla tai joihin liittyy suuria investointiriskejä. Tässä yhteydessä olisi myös löydettävä synergioita mereen liittyvien toimintojen kanssa (esim. avomerellä harjoitettava vesiviljely).

Komissio

- jatkaa vesiviljelyn tutkimukseen ja kehittämiseen liittyviä toimiaan ja myöntää vesiviljelyhankkeisiin riittävästi EU-varoja, jotta kestävien ja kilpailukykyisten vesiviljelykäytäntöiden tietopohjaa pystytään kehittämään edelleen. Komissio etsii myös keinoja käyttää Euroopan tasolla olemassa olevia välineitä entistä tehokkaammin. Jäsenvaltioita ja teollisuuden edustajia kehoitetaan vastaavasti lisäämään vesiviljelytutkimukseen eurooppalaisen tutkimusalueen yhteydessä tekemiään investointeja;
- edistää keskeisten tutkimusinfrastruktuurien optimointia ja kehittämistä ja vahvistaa verkostoja sekä integroitumista laajempiin tutkimusverkostoihin, joilla pyritään vastaamaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen kaltaisiin maailmanlaajuisiin haasteisiin uuden meripolitiikan ja sen strategisen tutkimusohjelman⁴ puitteissa;
- kehottaa jäsenvaltioita tunnustamaan laajaperäisten ja perinteisten vesiviljelymuotojen tärkeyden ja tarkastelemaan mahdollisuuksia kehittää tuotantoa olemassa olevilla alueilla ja laitteilla.

Myös kantaan ja/tai teknologiaan liittyvät riskit kattavilla vakuutuksilla voi olla tärkeä rooli vesiviljelyalan kehittämisen tukijoina erityisesti innovatiivisissa hankkeissa, joissa tappioiden vaikutus voi olla huomattava. Sen vuoksi komissio analysoi kyseisten hankkeiden vaikutusta ja pohtii, onko kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevia nykyisiä suuntaviivoja aiheellista mukauttaa.

⁴ Euroopan komission tiedonanto: Eurooppalainen strategia merien ja merenkulkualan tutkimusta varten - KOM(2008) 534.

3.2. Tasavertainen kilpailija tilankäytön suhteen

Kiristynyt kilpailu tilankäytöstä on suuri haaste kaikenlaisen rannikolla harjoitettavan vesiviljelyn samoin kuin makeanveden vesiviljelyn jatkokehitykselle tai jopa sen säilyttämiselle.

Alueen valinta on ratkaisevan tärkeä tekijä, ja aluesuunnittelulla on keskeinen tehtävä taloudellisen toiminnan sijaintia koskevien ohjeiden ja luotettavien tietojen antamisessa, investoijien vakuuttamisessa sekä toiminnan ja ympäristön välisten konfliktien välttämässä ja synergien löytämisessä siten, että perimmäisenä tavoitteena on kestävä kehitys.

Komissio

- jatkaa aloitteitaan, joiden tavoitteena on edistää merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenmukaisen käytön ja hoidon kehittämistä, kuten EU:n uuden meripolitiikan puitteissa on sovittu⁵;
- kehottaa kaikkia jäsenvaltioita kehittämään merten aluesuunnittelujärjestelmiä, joissa tunnustetaan vesiviljelyn strateginen merkitys. Tältä osin komissio tarkastelee yhteisen kalastuspolitiikan seuraavaan uudistukseen valmistautuessaan mahdollisuutta lujittaa yhteisön rahoitusvälineiden yhteyttä tilankäyttöön mereen liittyvien toimintojen, myös vesiviljelyn, suhteen;
- kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että maankäytön suunnittelussa otetaan täysipainoisesti huomioon makeanveden vesiviljelyyn liittyvät tarpeet ja arvot.

3.3. Vesiviljely-yritysten auttaminen vastaamaan markkinoiden vaatimuksiin

EU:n vesiviljelyalan pitäisi voida vastata kuluttajien vaatimuksiin, sopeutua muuttuviin markkinaolosuhteisiin ja toimia tasavertaisessa vuorovaikutussuhteessa muiden markkinointiketjun toimijoiden kanssa⁶. Komissio tarkastelee kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinapolitiikkaa uudelleen vuonna 2009, jolloin se

- arvioi ja käsittelee kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinapolitiikan tulevan uudistuksen yhteydessä vesiviljelyalan tarpeita erityisesti tuottajajärjestöjen, ammattialojen välisten järjestöjen, kuluttajatiedotuksen ja markkinavälineiden, kuten vesiviljelytuotteiden merkitsemisen suhteen;
- jatkaa jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin ja sidosryhmien kanssa standardien kehittämiseksi ja edistämiseksi tekemäänsä työtä (erityisesti luonnonmukaisen vesiviljelyn tai ympäristömerkkijärjestelmien osalta);
- jatkaa merkintä- ja sertifiointikysymysten alalla erityisesti FAO:n kanssa tekemäänsä kansainvälistä yhteistyötä.

⁵ KOM(2007) 575 ja KOM(2008) 791: Merten aluesuunnittelua koskeva toimintasuunnitelma yhteisten periaatteiden saavuttamiseksi EU:ssa.

⁶ Consensus-hanke on myönteinen esimerkki markkinointiketjun sidosryhmien välisestä parantuneesta vuoropuhelusta.

3.4. Kansainvälinen ulottuvuus

Innovatiivinen toimiala tarjoaa myös siihen yhteydessä oleville aloille (esim. välineet, kalanrehu, eläinten terveyteen liittyvät toimialat) mahdollisuuden laajentua ja viedä osaamistaan muualle maailmaan.

Sitä varten komissio

- harkitsee luovansa perustan vesiviljelyn kehittämisen edistämiseksi kolmansissa maissa ja EU:n vesiviljely-yritysten liiketoimintamahdollisuuksien lisäämiselle yhteisen kalastuspolitiikan ulkoisen ulottuvuuden puitteissa;
- laatii uudessa eläinten terveyttä koskevassa toimintasuunnitelmassaan yhteisön tason vientistrategian, jonka avulla yhteisön asemaa voidaan vahvistaa neuvoteltaessa eläinten terveyteen liittyvistä vientiedellytyksistä;
- puhuu kansainvälisellä tasolla edelleenkin kestävyyspuolesta vesiviljelyn kehittämisen yhteydessä parantaakseen eräiden nykyisten käytäntöjen ympäristösuoritusta ja varmistaakseen alan tasapuoliset toimintaolosuhteet kaikkialla maailmassa.

4. VESIVILJELYN KESTÄVÄÄ KASVUA KOSKEVIEN EDELLYTYSTEN LUOMINEN

Yhteisö varmistaa, että EU:n vesiviljelyala kehittyy tavalla, joka on sopusoinnussa ympäristönsuojelun korkean tason kanssa. EU:n alueella valmistettujen tai EU:hun tuotujen vesiviljelytuotteiden on niin ikään täytettävä kuluttajien terveyden ja turvallisuuden korkeatasoiseen suojeluun liittyvät vaatimukset. Yhteisön olisi myös pyrittävä edelleenkin tavoitteisiinsa, jotka liittyvät viljeltyjen vesieläinten terveyden ja hyvinvoinnin suojeluun.

4.1. Vesiviljelyn ja ympäristön välisen johdonmukaisuuden varmistaminen

4.1.1. Ympäristöystävällinen vesiviljely

EU on sitoutunut korkeatasoiseen ympäristönsuojeluun, ja yhteisön lainsäädäntö perustuu ennalta varautumisen periaatteeseen. Veden puhdistamiseksi on käytettävissä jätteiden ja epäpuhtauksien poistamiseen perustuvia tekniikoita, ja tulevana vuosina kehitetään todennäköisesti huomattava määrä uusia, jätevesien vähentämiseen keskittyviä tekniikoita. Yhteisön vesilainsäädännön noudattaminen on niin ikään ensiarvoisen tärkeää, jotta voidaan taata laadukkaiden ja turvallisten elintarvikkeiden tuotantoon tarvittava vedenlaatu.

Komissio aikoo

- jatkossakin painottaa ympäristön kannalta kestävän vesiviljelyn merkitystä politiikoissaan ja toimissaan;
- jatkossakin seurata tilanteen kehitystä vahingossa luontoon päässeiden eläinten suhteen ja arvioida tarvittaessa mahdollisesta EU:n tasolla toteutettavasta toiminnasta saatavaa lisäarvoa.

4.1.2. Vesiviljely-ystävällinen ympäristö

Vesiviljely vaatii erittäin korkealaatuista vettä, jonka avulla on mahdollista taata vesieläinten

terveys sekä turvalliset ja korkealaatuiset tuotteet.

Ensimmäisissä vesipiirin hoitosuunnitelmissa, joita jäsenvaltiot laativat vesipolitiikan puitedirektiivin⁷ mukaisesti, on vähintäänkin säilytettävä simpukkavesiltä vaadittavasta laadusta annetun direktiivin⁸ mukainen simpukanviljelyalueiden suojelun taso. Lisäksi komissio katsoo, että vesipuitedirektiivin mukaisten vesipiirin hoitosuunnitelmien ensimmäisessä ajantasaistuksessa vuonna 2015 olisi säilytettävä vähintään sama suojelun taso ja että simpukoiden tuotantoon hiljattain nimetyt alueet olisi nimettävä vesipuitedirektiivin mukaisiksi suojelualueiksi. Vanhoihin ja uusiin simpukanviljelyalueisiin sovellettavia erilaisia sääntelyjärjestelmiä ei pitäisi sallia.

Tätä varten komissio

- varmistaa, että jäsenvaltiot takaavat vesipuitedirektiivin mukaisesti laadituissa ensimmäisissä vesipiirin hoitosuunnitelmissa simpukkavesille asianmukaisen suojelun tason;
- tehostaa kansallisille toimivaltaisille viranomaisille ja teollisuudelle suunnattua tiedotusta varmistaakseen vesipuitedirektiivin ja meristrategiadirektiivin⁹ asianmukaisen täytäntöönpanon vesiviljelyalalla, mukaan luettuna vesipuitedirektiivin soveltamista simpukanviljelyaloihin koskevien suuntaviivojen laatiminen;
- arvioi, onko EU:n vesien suojelua koskevaa oikeudellista kehystä tarpeen täydentää simpukkavesiltä vaadittavasta laadusta annetun direktiivin kumoamista silmällä pitäen.

4.2. Vesiviljelyalan suorituskyvyn parantaminen

Viljeltyjen vesieläinten fysiologisiin tarpeisiin soveltuvat parhaat mahdolliset hoito-olosuhteet, hyvä terveys ja riittävä ruokinta ovat olennaisen tärkeitä optimaalisen kasvun ja tuotannon kannalta. Myös viljeltyjen kalojen hyvinvoinnin varmistaminen parantaa osaltaan vesiviljelyalan imagoa.

4.2.1. Eläinten terveyden turvaaminen

Vesieläinten terveyttä sekä vesieläinten tiettyjen tautien ehkäisemistä ja valvontaa koskevaa EU:n lainsäädäntöä on tarkistettu vuonna 2006. Komissio turvaa direktiivin 2006/88/EY täysimittaisen täytäntöönpanon ja varmistaa, että vesieläinten terveyteen liittyvät tarpeet otetaan täysipainoisesti huomioon uudessa eläinterveyspolitiikkaa koskevassa strategiassa ja sen täytäntöönpanoa koskevassa toimintasuunnitelmassa¹⁰. Tätä varten komissio

- arvioi ja mahdollisesti tarkistaa vuoteen 2011 mennessä luetteloa vesieläinten merkittävistä taudeista¹¹;
- tarkastelee vuonna 2009 uudestaan nykyisiä säännöksiä, jotka liittyvät eräiden tautien osalta jäsenvaltiasolla vahvistettuihin lisätakeisiin, varmistaakseen, että kyseiset

⁷ Direktiivi 2000/60/EY.

⁸ Direktiivi 2006/113/EY.

⁹ Direktiivi 2008/56/EY.

¹⁰ KOM(2008) 545.

¹¹ Tältä osin komissio on jo poistanut karpin kevätvireman direktiivin 2006/88/EY soveltamisalaan kuuluvien tautien luettelosta.

toimenpiteet eivät luo kohtuuttomia esteitä ja säilyttääkseen eläinten terveyden suojelun korkean tason;

- arvioi nykyisiä rahoitusvälineitä, joita on käytettävissä vesieläinten terveyttä koskevien toimenpiteiden tueksi (erityisesti tiloilla toteutettavien bioturvallisuustoimien ja koulutuksen edistämiseksi). Tämä arviointi toteutetaan yhteisen kalastuspolitiikan ja siihen liittyvän rahoituskehyksen uudistuksen yhteydessä.

4.2.2. Eläinten hyvinvoinnin varmistaminen

Eläinten hyvinvointi on kuluttajien, poliittisten päättäjien ja tuottajien yhteinen huolenaihe. Eettisten näkökohtiensa ohella eläinten hyvinvointi näyttää olevan kuluttajille tärkeä valintakriteeri.

Kalojen hyvinvointia on tutkittu huomattavasti vähemmän kuin maalla elävien tuotantoeläinten hyvinvointia. Eläinten hyvinvointia koskevan toimintasuunnitelman¹² mukaisesti komissio aikoo näin ollen

- pyytää lausuntoja kalojen hyvinvoinnista lajikohtaiselta pohjalta ja puhua lajikohtaisen lähestymistavan omaksumisen puolesta kansainvälisillä foorumeilla (erityisesti kansainvälisessä eläintautivirastossa);
- käynnistää seuraavien kahden vuoden aikana arvion vesiviljeltyjen kalojen hyvinvoinnista tarkastellakseen mahdollisia lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä. Lisäksi komissio aikoo tarkistaa nykyisiä "eläinkuljetusasetuksen"¹³ säännöksiä, joita sovelletaan tällä hetkellä kaikkiin selkärangaisiin mutta joita ei voida soveltaa vesieläimiin;
- kannustaa viljeltyjen kalojen hyvinvoinnin varmistamiseen tähtääviä alalla toteutettavia aloitteita.

4.2.3. Eläinlääkkeitä koskevaan tarpeeseen vastaaminen

Kalataudit ovat sekä eläinten terveyteen että eläinten hyvinvointiin liittyvä ongelma. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää säätää viljellyille eläimille annettavien lääkkeiden valvotusta ja varovaisesta käytöstä. Yksi vesiviljelyalan suurimmista ongelmista on kuitenkin se, että hyväksytyjä eläinlääketuotteita on terveysriskien vuoksi saatavilla rajoitetusti.

Komissio aikoo

- rohkaista jäsenvaltioita ja asianomaisia sidosryhmiä panemaan täytäntöön eläinlääkkeiden saatavuutta käsittelevän työryhmän vuonna 2007 laatimassaan raportissa¹⁴ antamat suositukset sekä osallistua ehdotettuihin tilanteen säännöllisiin tarkasteluihin;
- parantaa osaltaan toimivaltaisten viranomaisten ja kalojen terveyden alan toimijoiden välistä tiedonvaihtoa erityisesti kutsumalla koolle asiantuntijoiden ja sidosryhmien välisiä kokouksia.

¹² KOM(2006) 13.

¹³ Asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana.

¹⁴ <http://www.hma.eu/203.html>

http://www.hma.eu/uploads/media/TF_Report_Availability_Vet_Medicines.pdf

4.2.4. Laadukkaiden ja kestäväällä tavalla tuotettujen kalanrehujen saatavuuden varmistaminen

Kohtuuhintaiset ja helposti saatavilla olevat kalanrehut ovat vesiviljelyn kehittämisen kannalta ratkaisevan tärkeitä. EU:n markkinoiden tärkeimmät vesiviljeltyt lajit ovat lihansyöjiä, ja niiden ruokinta on suuressa määrin riippuvaista kalajauhon ja kalaöljyn saatavuudesta. Vesiviljelyalan riippuvuus kalajauhasta ja kalaöljyistä, jotka ovat kalanrehun pääasiallisia ainesosia, saattaa herättää huolta alan taloudellisesta ja ympäristöllisestä kestävytydestä. Kalajauhon ja -öljyjen tuotanto riittää tuskin vastaamaan kasvavaan kysyntään, minkä vuoksi niiden hinnat nousevat. Toisaalta kalajauhon ja kalaöljyjen käyttö voi saattaa alan kestävytyden kyseenalaiseksi ja haitata sen imagoa. Sopivien vaihtoehtojen etsinnässä on lisäksi otettava huomioon monia muitakin näkökohtia, jotka vaihtelevat kuluttajansuojasta eläinten hyvinvointiin. Kalanrehua koskevia yhteisön sääntöjä ja vaatimuksia määriteltäessä on pystyttävä luomaan tarkka tasapaino korkeatasoisesta kuluttajansuojasta saatavien etujen ja alan kilpailukyvyyn tiellä olevien rajoitteiden välille.

Komissio pyrkii erittäin korkeatasoisen kuluttajansuojapolitiikkansa puitteissa helpottamaan EU:n vesiviljelyä parantamalla EU:n rehulainsäädäntöä seuraavin toimin:

- lisäämällä tarpeellisten kalanrehun lisäaineiden saatavuutta ottaen huomioon erityisesti rehun lisäaineiden "sujuvia" hyväksymismenettelyjä koskevat suuntaviivat, jotka annettiin toukokuussa 2008;
- varmistamalla, että sen ehdotus eläimistä saatavia sivutuotteita koskevan asetuksen¹⁵ tarkistamisesta hyväksytään, jotta vesieläimille voidaan antaa vesieläimistä peräisin olevaa rehua, samalla kun estetään tietyn kalalajin ruokinta rehulla, joka on peräisin samasta kalalajista.

4.3. Kuluttajien terveyden suojelun varmistaminen ja elintarvikkeina käytettävien vesieläinten terveellisyden tunnustaminen

Toimivaltaisten viranomaisten on korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamiseksi toteutettava ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ja asetettava vaatimuksia elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden takaamiseksi sekä otettava tarvittaessa käyttöön valvontamenettelyjä ja markkinoille saattamista koskevia kieltoja. Tämä edellyttää kyseisten riskien luotettavuutta ja tieteellisesti perusteltua tunnistamista sekä tasavertaisia toimintaedellytyksiä. Komissio aikoo

- jatkossakin vastata tarpeeseen varmistaa, että vesiviljelytuotteet ovat kuluttajille turvallisia, olivatpa ne yhteisössä tuotettuja tai yhteisön ulkopuolelta tuotuja;
- pitää lainsäädäntövälineet elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan uuden tietämyksen mukaisina, jotta elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvät riskit voidaan torjua parhaalla mahdollisella tavalla. Tältä osin komissio aikoo tarkastella biotoksiinien tilannetta Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaiselta vuoden 2009 puoliväliin mennessä odotetun merellisiä biotoksiineja koskevan uudelleentarkastelun perusteella;
- jatkossakin perustaa toimintansa tieteelliseen tutkimukseen ja ennalta varautumisen periaatteeseen. Komissio aikoo myös arvioida elintarvikkeina käytettävien vesieläinten kulutukseen liittyviä terveydellisiä hyötyjä ja ottaa ne huomioon.

¹⁵ KOM(2008) 345.

5. ALAN IMAGON JA HALLINNOINNIN PARANTAMINEN

Eurooppalaisen vesiviljelyn uskotaan hyötyvän parannetuista hallinnointipuitteista. Niillä on merkitystä myös vesiviljelyn imagon parantamiselle ja EU:n tason tasavertaisten toimintaedellytysten luomiselle sekä näin ollen vesiviljelyn kestäväälle kehittämiselle. Sidosryhmien kuuleminen on tärkeää vesiviljely-yritysten profiilin nostamiseksi. Kansallisilla viranomaisilla on kuitenkin keskeinen rooli vesiviljelyn kehittymisen muokkaamisessa alueellaan.

5.1. EU-säädösten täytäntöönpanon parantaminen

EU-säädösten täytäntöönpanoa parantamalla jäsenvaltioiden pitäisi voida asettaa talouden toimijat tasavertaiseen asemaan vesiviljelyn kehitykseen vaikuttavien päätösten suhteen.

Myös komissio aikoo edistää tämän tavoitteen saavuttamista ja

- laatia ohjeasiakirjoja sekä järjestää sidosryhmien ja kansallisten viranomaisten kanssa erityisiä seminaareja, joiden tarkoituksena on lisätä tiedonsaantia komission tärkeimmistä ympäristöpolitiikan välineistä ja helpottaa niiden täytäntöönpanoa. Tässä yhteydessä etusijalle asetetaan vesiviljelytoimia ja Natura 2000:ta käsittelevät ohjeasiakirjat;
- varmistaa, että jäsenvaltiot panevat eläinten terveyttä ja kuluttajansuojaa koskevat EU:n säädökset asianmukaisesti täytäntöön, ja laatia tarvittaessa lisäohjeita. Komissio jatkaa paikalla tehtävien tarkastusten suorittamista ja varmistaa, että yhteisön ulkopuoliset maat täyttävät vähintään EU:n lainsäädännössä vahvistettuja vaatimuksia vastaavat vaatimukset. Komissio keskittyy erityisesti äyriäisissä olevia merellisiä biotoksiineja koskevien testien oikeaoppiseen suorittamiseen sekä siihen, että kaikki jäsenvaltiot saattavat terveystieteitä ja tautien torjuntaa koskevan uuden direktiivin asianmukaisesti täytäntöön.

5.2. Hallinnollisen taakan keventäminen

Hallinnollisten rasitteiden vähentäminen on erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten tapauksessa olennaisen tärkeää, jos kehitystä halutaan edistää.

Komissio

- aikoo edelleenkin kehittää sääntely-ympäristön yksinkertaistamiseen ja hallinnollisten rasitteiden vähentämiseen tähtäävää politiikkaansa EU:n tasolla;
- kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan yritystoiminnan kehittämistä ja keventämään kansallisista säännöksistä johtuvaa hallinnollista taakkaa yksinkertaistamalla vesiviljelyyn liittyviä lupamenettelyjä.

5.3. Sidosryhmien osallistumisen ja kansalaisille suunnattavan asianmukaisen tiedotuksen varmistaminen

Laajat ja riittävät kuulemiset ovat ratkaisevan tärkeitä sääntelyn ja hallinnoinnin parantamiseksi, johon komissio on täysipainoisesti sitoutunut. Alan toimijoiden ja viranomaisten olisi alan imagon parantamiseksi annettava selkeitä tietoja.

Komissio

- arvioi tarvetta tarkistaa ja kohottaa vesiviljelyalan profiilia sekä tarkastella mahdollisuuksia vahvistaa vesiviljelyalan edustajien asemaa;
- luo vuoropuheluyhteyden Euroopan vesiviljelyalan teknologia- ja innovaatiofoorumin, komission ja jäsenvaltioiden tutkimusohjelmien vastuutahojen välille helpottaakseen tutkimustoimien suunnittelua sekä yhteisön että jäsenvaltioiden tasolla;
- kehottaa jäsenvaltioita tukemaan vesiviljelyalalta lähtöisin olevia proaktiivisia yleisölle suunnattuja tiedotusaloitteita hyödyntämällä erityisesti Euroopan kalatalousrahastosta saatavilla olevia mahdollisuuksia.

5.4. Vesiviljelyalan asianmukaisen seurannan varmistaminen

Julkisen sektorin politiikkoja on tarpeen tukea luotettavilla indikaattoreilla. EU:n viralliset vesiviljelyä koskevat tilastot ovat viime aikoihin asti olleet melko rajoittuneita. Tätä varten komissio

- seuraa alalla tapahtuvaa edistystä ja kehitystä erityisesti uuden tilastoasetuksen¹⁶ sekä tietojen keruuta koskevien uusien puitteiden nojalla;
- osallistuu kansainvälisellä tasolla (varsinkin FAOn puitteissa) aktiivisesti tämän kasvavan alan jatkokehittämiseen ja siihen liittyvien maailmanlaajuisten ja yhdenmukaistettujen indikaattorien kokoamiseen;
- laajentaa markkinahintoja koskevaa tietopohjaansa. Komissio ottaa käyttöön tarvittavat toimenpiteet perustaakseen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden hintaseurantajärjestelmän, jota sovelletaan kaikissa markkinointiketjun vaiheissa.

6. PÄÄTELMÄT

Kun otetaan huomioon vesiviljelyn maailmanlaajuinen kehitys ja sen strateginen merkitys elintarviketurvan kannalta, kyseisen alan tulevaisuus vaikuttaa lupaavalta.

EU:n vesiviljelyalasta on tullut nykyaikainen ja dynaaminen teollisuudenala, joka tuottaa turvallisia, suuresti arvostettuja ja korkealaatuisia tuotteita ja on myös kehittänyt keinoja toimiakseen ympäristön kannalta kestävästi. Alalla on kuitenkin myös monia haasteita ratkaistavanaan. Tässä tiedonannossa esitetyn strategian pitäisi tarjota EU:n vesiviljelyalalle parhaat mahdolliset kasvuedellytykset ottaen huomioon niin EU:n vahvuudet kuin sen heikkoudet.

Tämän tiedonannon tavoitteena on lisätä poliittisten päättäjien ja julkisten elinten tietoisuutta vesiviljelyn merkityksestä Euroopan unionissa. Tässä esitetyllä strategialla pyritään myös tarjoamaan yhteiset puitteet ja suuntaviivat sekä sidosryhmille että viranomaisille, jotta voidaan taata johdonmukaisuus ja selkeys suunniteltaessa politiikkoja eurooppalaisen vesiviljelyn kestävästä kehitystä varten. EU:n vesiviljelyn haasteet on muunnettava mahdollisuuksiksi.

¹⁶ Asetus (EY) N:o 762/2008

Jotta nämä kunnianhimoiset tavoitteet voidaan saavuttaa, kaikkien yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden on sitouduttava turvaamaan Euroopan vesiviljelyalan tulevaisuus.

Sen vuoksi komissio kehottaa parlamenttia, neuvostoa ja kaikkia asiaan liittyviä osapuolia tukemaan tätä EU:n vesiviljelystrategiaa ja tekemään yhteistyötä viranomaisten ja asiaan liittyvien osapuolten kanssa sekä EU:n tasolla että kansallisella ja paikallisella tasolla, jotta EU:n vesiviljelyn kehittämispotentiaali saadaan käyttöön ja kiinnitetään samalla huomiota ympäristön kestävyteen ja mahdollisimman korkeisiin terveysvaatimuksiin.